

Sbohem kroje. Tet už je jen pár

Foto: Deník/Lukáš Ivánek

Denní kroj je vidět v obcích na Břeclavsku a Hodonínsku méně a méně. Za pár let zmizí úplně. Lidí, kteří dříve obvyklé odění žen dokumentují, je málo.

MICHAL HRABAL
ANETA BERÁNKOVÁ

Jižní Morava – Je třeba tetičky v krojích zmapovat. Dokud je co, má jasno vedoucí městského vlastivědného muzea ve Velkých Bílovicích na Břeclavsku Irena Dojáčková. Tradice babiček, jejichž běžným denním oblečením je stále kroj, na Břeclavsku i Hodonínsku nenávratně umírá. V posledních letech se jejich po-

čet radikálně zmenšil. „V roce 2008 jich chodilo do kostela ve Velkých Bílovicích každou neděli padesát, nyní už pouze šest,“ všimla si Dojáčková. Mladší ročníky už totiž tradiční kroj jako denní oděv nenesí.

Už v roce 2012 začala s focením žen, které denně oblékají kroj, Jihomoravská komunitní nadace se sídlem v Hodoníně. Pokračuje s tím od loňského roku. Fotografa Liba Taylor zachycuje pozůstatky této tradice na Podluží. Například v Moravské Nové Vsi a Lanžhotě na Břeclavsku nebo Prušánkách a Josefově na Hodonínsku. „Za tu dobu žen v kroji asi třetina až polovina ubyla,“ nabízí srovnání ředitelka nadace Zlata Maděřičová.

Podobné zkušenosti má i ředitel Národního ústavu

44

žen oblékajících denně kroj a chodících pravidelně do kostela ubylo za posledních devět let ve Velkých Bílovicích na Břeclavsku. Zůstalo jich jen šest.

lidové kultury ve Strážnici na Hodonínsku Martin Šimša. „Třeba v Tvarožné Lhotě jsou teď přes zimu jedna dvě tetičky v krojích. V létě jejich počet stoupne na šest sedm,“ sdělil Šimša.

Velkobílovičtí muzejníci chtějí na fotografiích zachytit, jak se tamní kroj přes rok mění. Ať už šátkem či jinou drobností. Začali minulý týden v domácnostech. „Vymysleli jsme tetič-

kám činnost. Fotograf je zachytil při loupání ořechů, pečení buchtý nebo při vyšívání,“ přiblížila Dojáčková. Výsledkem jejich práce má být výstava fotografií v tamním muzeu, která je naplánovaná na konec roku.

Národní ústav pořádá nyní na strážnickém zámku výstavu Lidový oděv na Moravě. V posledních letech vydal ústav k tomuto tématu také několik publikací. Jedna je věnovaná vázání tureckých šátků, druhá tradičním účesům.

Jihomoravská komunitní nadace se k fotografování babiček také vrací. „Spolupracujeme s řadou nadšenců a aktivistů, kteří si uvědomují to, co my. Pro mě je závažnější, že velká muzea a instituce placené z veřejných peněz, jako Moravské

zemské muzeum či břeclavské a hodonínské muzeum, tento jev nijak nedokumentují. Přitom nenávratně mizí,“ zlobila se Maděřičová.

Ředitelka se snaží i sama burcovat fotografy a dokumentaristy, ale zatím bezúspěšně. „Směju se jim, jak fotí mladé krásné slečny, které tady budou i za padesát let, ale lidové oblečení na ulici zmizí. A za deset let na to budeme jenom vzpomínat,“ řekla Maděřičová.

Ve městech převažoval podle historičky Soni Nezhodové hlavně měšťanský oděv, jako například v Husťopečích na Břeclavsku. „Po zrušení feudalismu v roce 1848 tam nošení kroje zaniklo,“ uvedla historička. Na Znojemsku byla situace podle ní obdobná. U mužů denní kroj vymizel úplně.